

بانک‌های خصوصی؛ بحران اقتصاد استان

معاون هماهنگی امور اقتصادی استاندار در جریان بازدید از روزنامه شهرآرا از وضعیت اقتصادی استان و اهداف، ظرفیت ها و موانع در این حوزه می‌گوید

گفت‌وگو

زهره شهرآرا

می‌گوید برنامه ما رسیدن به افاق ۱۵۰ میلیونی جذب زائر در مشهد است. چون نقطه کانونی رشد اقتصادی استان در اقتصاد زیارت شکل می‌گیرد. عقب‌ماندگی در این حوزه و فاصله از هدف را نقطه‌ضعف عملکرد دستگاه‌های متولی می‌دانند. به تلاش برای رسیدن به نظم اقتصادی از طریق ایجاد قرارگاه‌های اقتصادی و دستیابی به آمار شفاف اشاره می‌کند. از تدوین برنامه رشد تولید بر اساس نیاز و ظرفیت استان و انتشارش تا هفته آینده می‌گوید یکی از مهم‌ترین نگرانی‌هایش خروج سرمایه‌های استان توسط تعدادی از بانک‌های خصوصی است. معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری خراسان رضوی گفت‌وگوی صمیمانه خود

فعالیت‌های این معاونت، گسترده است و سؤال

زیاد، اگر بخواهید خلاصه بگویید معاونت اقتصادی در این دو سال چه کار مهمی انجام داده است، چه کاری را نتوانسته انجام دهد و موانع رشد و توسعه استان کجاست، به چه مواردی اشاره می‌کنید؟

موانع را که اجازه بدهید ما نگوییم (باخنده)... اما دربار اقدامات باید بگوییم که ابتدای کار تشکیل قرارگاه‌های اقتصادی با توجه به تأکیدات آقای استاندار و برنامه ریزی با محوریت این قرارگاه‌ها بود. واقعا در کشور ما نظم اقتصادی وجود ندارد، بخش خصوصی گاهی از طرح‌های دولت که در قالب همین نظم پذیر کردن اقتصاد است نگران می‌شود، ما می‌گوییم نباید نگران باشید. قرارگاه‌های اقتصادی را که راه انداختیم نخستین کار این بود که شرایط موجود را احصا کنند.

ما در حوزه‌های مختلف اقتصادی استان نمی‌دانستیم چه خبر است. اولین کار قرارگاه این بود که نظم اقتصادی برقرار کنند که تا حدودی در آن موفق بوده است. اگر ما این اطلاعات را نمی‌داشتیم پایه کار برای اقدامات بعدی و برنامه ریزی برای داده‌های صحیح را از دست می‌دادیم. اولین گام این بود که همچنان هم داریم ادامه می‌دهیم. می‌خواهیم کل اقتصاد استان را در قالب قرارگاه‌های اقتصادی احصا و چارچوب بندی کنیم و بعد بر اساس اولویت‌های کشور پیش برویم. مثلا سال گذشته در دانش‌بنیان‌ها این تمرکز را داشتیم و تزریق فناوری را دنبال کردیم. درحقیقت یک برنامه ریزی کلی و سپس جزئی برای رسیدن به یک هدف نهایی را دنبال می‌کنیم.

تاکنون چقدر موفق بوده‌اید؟

برنامه‌هایی که در قرارگاه‌های اقتصادی مشخص کرده بودیم تا پایان سال ۱۴۰۴ بود. تقریبا به‌طور میانگین به ۹۰ درصد آن بخش از اهدافی که تا پایان سال گذشته برای دستگاه‌های اجرایی در قالب قرارگاه‌ها مقرر شده بود رسیده ایم. مثلا در قرارگاه تأمین مالی پیش‌بینی می‌بود که ۵۰۰ میلیارد تومان بانک‌ها ۶۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان منابع جدید به فضای اقتصادی استان وارد کنند، معمولا منابعی که وارد می‌شود ۵۰ درصد جدید و ۵۰ درصد استمتهال است. درنهایت آنچه وارد شد، ۱۵۹ هزار میلیارد تومان بود که یعنی بیش از هدف. یا مثلا در سرمایه‌گذاری خارجی هدف ما رشد ۱۰۰ درصدی بود، اما ۴۵۰ درصد رشد داشتیم. البته در همین جابجی چون نظم اقتصادی وجود ندارد عدد دقیق نیست و گرنه سرمایه‌گذاری خارجی حتما پنج یا

شش برابر بیشتر است. این موضوع به دو دلیل است، یک، سرمایه‌گذار خارجی وقتی می‌خواهد دلار را وارد ایران کند باید تا نرخ مبادله‌ای باشد و دو، نبود حمایت از سرمایه‌گذار خارجی در برنامه‌ها سبب می‌شود او از ورود مستقیم پرهیز کند، بنابراین یک سرمایه‌گذار یا کارآفرین در ایران پیدا می‌کند و در قالب متفاوت وارد می‌شود که در خراسان رضوی این موضوع ویژه است. با توجه به شرایط ویژه خراسان رضوی و مشهد، تقاضای زیادی در حوزه خدمات هتلینگ، آپارتمان و... وجود دارد که اتفاقا از جمله ظرفیت‌های استان ما برای جذب سرمایه نیز هست. در سال‌های قبل ابتدا امارات و سپس ترکیه مسکن را به عنوان یک کالای سرمایه‌پذیر خارجی برای دادن اقامت و خدمات بیان کردند و از این طریق سرمایه‌گذار خارجی را جذب و در نهایت او را در کشور خود ماندگار کردند.

خب در کجا موفق نبوده‌اید؟

بخش زیارت و گردشگری. ۵۰ درصد اقتصاد استان خدمات است از این میزان ۵۰ درصد مربوط به زیارت است.

پس نقطه ضعف را در حوزه زیارت می‌دانید، چه کاری

باید در خراسان رضوی انجام می‌شد؟

ما باید حداقل بتوانیم سالانه ۱۵۰ میلیون نفر زائر را جذب مشهد کنیم. این عدد سال‌هاست که ۳۰ میلیون نفر برآورد می‌شود و در سال گذشته با جهش به ۲۲ میلیون نفر رسیده است. باید زیرساخت‌های لازم در شهر برای رسیدن به این هدف ایجاد شود. ما می‌خواستیم این طرح را برای اجرا فاز بندی کنیم، اما نشد و گرایه اصلی ما از وزارت میراث فرهنگی و گردشگری است. این موضوع باید جزو برنامه‌های اصلی قرار بگیرد. هر چند کار گروه ملی زیارت داریم و همه در آنجا به امام رضا^(ع) توجه دارند. اما در اجرا، بیشتر تصمیمات به اولویت درجه ۴ و ۳ تبدیل می‌شود. ما اعتقاد داریم که اقتصاد مبتنی بر زیارت خراسان رضوی، کل منطقه ما را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اما نقطه کانونی آن مشهد است. رسیدن به جذب ۱۵۰ میلیون نفر زائر را در برنامه داریم، اما از پیشرفت

کار راضی نیستیم.

خب این هدف بزرگی است، درحالی که بسیاری از زیرساخت‌ها آماده نیست. در راستای رسیدن به این هدف چه اقدامی انجام شده است؟

این یک موضوع چندبخشی است. در بخش زیرساخت آقای استاندار پیگیر هستند. به عنوان مثال برای شهر فرودگاهی امام رضا^(ع) رایزنی‌هایی انجام دادیم. حتی آقای عبدالملکی، مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی، راضی هستند که شهر فرودگاهی از همان ابتدا به عنوان منطقه ویژه شروع به فعالیت کند. همچنین با سرمایه‌گذار طرح هم مذاکراتی انجام داده ایم.

موضوع قطار سریع‌السیر نیز در حوزه راه و شهرسازی در حال پیگیری است. همچنین باید بتوانیم اقامت و هتلینگ را افزایش دهیم و سرمایه‌گذار ما باید بتواند نقش خود را در این زمینه ایفا کند. ما دنبال رسیدن به این هدف هستیم که متأسفانه با کندی پیش می‌رود، البته امیدواریم در این ماه برنامه ما برای وزارت میراث آماده شود و توافقی در این حوزه انجام شود و سپس برای اجرایش حرکت کنیم.

همین حالا بلیت به مقصد مشهد سخت پیدا می‌شود، در راستای رسیدن به بخشی از این هدف بزرگ برای دهه آخر صفر به عنوان معاونت اقتصادی چه برنامه‌ای دارید؟

ما خودمان هم به این موضوع انتقاد داریم. البته در دهه آخر صفر جمعیت بسیاری وارد مشهد می‌شود، باید تلاش کنیم که به اصطلاح در فصل «کاهو بازار»، یعنی زمانی که شهر خلوت است، زائر جذب کنیم.

گفتید در قرارگاه‌های اقتصادی بر اساس اولویت‌های

کشور پیش می‌روید؛ امسال با توجه به شعار سال در رشد تولید و مهار تورم چه اقدامی کرده‌اید؟

امسال بر رشد تولید بر اساس نیازهای استان و کشور متمرکز شده ایم. یعنی مزیت‌های استان را شناسایی و برایش برنامه رشد مشخص کرده‌ایم. متأسفانه در ۱۰ سال اخیر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغیه سال ۱۳۹۱ رهبر معظم انقلاب، اجرا نشده و درباره آن بی‌تفاوتی وجود داشته است، امروز اگر می‌بینیم در عرصه‌های مختلف مانند مواد غذایی تنش وجود دارد، به دلیل نادیده گرفتن همین بخش بوده است.

بنابراین در برنامه رشد تولید در قرارگاه اقتصادی همین سند را لحاظ کردیم. گفتیم چه کالایی برای کشور و استان استراتژیک است و ظرفیت ما چیست، یعنی در قالب نیاز و ظرفیت استان و کشور برنامه رشد تولید را در ابتدای سال با دستگاه اجرایی تدوین کردیم که احتمالا تا هفته آینده منتشر خواهد شد.

چند نمونه از اهداف این سند را بگویید؟

چون منابع ما محدود است، سعی کردیم با احصای شرایط اقتصادی استان، ظرفیت‌ها و نیازها را شناسایی کنیم، سپس منابعی مانند تسهیلات، زمین و... را به بخش‌هایی برسانیم که در این هدف گذاری قرار دارند. به عنوان مثال در بخش کشاورزی هدف گذاری کردیم که در ۱۰ هزار هکتار زمین کشاورزی گندم میانیگین وزنی برداشت در هر هکتار ۵/۵ تن به‌داتن برسد، سپس احصا کردیم که فلان کشاورز کجاست، چقدر زمین دارد، ظرفیت او چقدر است و... تا اگر بخواهیم به کسی آموزش بدهیم یا منابع در اختیارش قرار دهیم، بدانیم چه کسی است و باید به چه هدفی برسد.

همچنین در بخش صنعت مشخص کردیم چه کالاهایی نیاز است و ظرفیت استان چقدر است. در اینجا نیز حداقل ۳۰ درصد رشد در بخش‌هایی که استان ظرفیت دارد، در دو سطح کالا و کارخانه برنامه ریزی شده است. در بخش معادن سه رویکرد طرح تحول اکتشاف، استخراج و فراوری را در پیش داریم. سال گذشته در سنگان ۵۰ درصد رشد تولید داشتیم که این موضوع صنعت فولاد و ساختمان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. همچنین یکی از اصلی‌ترین

برنامه‌های ما در عرصه معدن این بود که خام‌فروشی را به صفر برسانیم. در زمینه اکتشاف نیز تلاش داشتیم که هیچ مانعی وجود نداشته باشد.

موضوع خشک سالی و کمبود آب را در برنامه ریزی برای بخش کشاورزی چطور دیدید؟

در بخش کشاورزی برنامه تحول را در پیش داریم و در این راستا برای برخی شهرستان‌ها باید تغییر الگوی کشت انجام دهیم که این موضوع یکی از سخت‌ترین کارهاست. بنابراین سعی کردیم در یک اقدام به سمت جهش در حوزه گلخانه‌ها برویم. با توجه به اینکه ضرر و زیان یا بهره‌وری بخش کشاورزی عمدتا به منابع آب در استان، تغییرات اقلیمی و نوسانات آب‌وهوایی وابسته است، تلاش کردیم به سمت جهش گلخانه‌ها برویم. به ویژه در حوزه صیفی جات یا محصولاتکی که مصرف آب کم و ارزش افزوده زیادی دارند و بهره‌وری را افزایش می‌دهند. بنابراین برنامه قطعی ما در بخش کشاورزی جهش گلخانه‌هاست.

همچنین بخش دیگر توجه به حوزه‌های آب ریز است که از استان و کشور خارج می‌شود، مانند کلات و درگز. در این راستا طرح تحول کلات را آغاز و مشخص کردیم که چه اقداماتی و در چه لایه‌هایی باید انجام شود. اما آذربای و زنبورداری بگیرد تا امداری، پرورش طیور و افزایش بهره‌وری آب. همه موارد را در بسته جامع کلات در نظر گرفتیم و از پنج ماه قبل کار را آغاز کردیم.

همه این‌ها مربوط به بخش رشد تولید بود، در حوزه مهار تورم چه برنامه‌ای دارید؟

تورم به موارد متعددی از جمله به سیاست‌های پولی و مالی، تولید و... بستگی دارد. اینکه رهبر معظم انقلاب فرمودند: مهار تورم، رشد تولید به عمد بوده است تا از درگاه رشد تولید به مهار تورم برسیم. اما این موضوع به زمان نیاز دارد تا تولید را آزاد بگذاریم و تقویت کنیم تا از این طریق به سمت کنترل تورم حرکت کنیم. البته این به معنای رها سازی قیمت‌ها نیست، مثلا در موضوع مرغ برخی می‌گویند که باید قیمت‌ها برای اشباع بازار هر قدر می‌خواهد افزایش یابد که ما با این موضوع مخالفیم. در سال مهار تورم باید برنامه‌ها کنترلی‌تر باشد. نمی‌توانیم به بهانه رشد تولید بگذاریم که قیمت‌ها هر چقدر می‌خواهد افزایش یابد. باید در کنار رشد تولید، سود منطقی هم باشد و عرضه و تقاضا کنترل شود، این‌ها در برنامه قرارگاه تورم پیگیری می‌شود.

تولید اصلی ما در این مسیر تأمین مالی بخش فاصله بگیریم. به عنوان مثال گاهی اوقات برخی افراد که عرقی به تولید ندارند از بانک پول می‌گیرند و به جای استفاده در تولید، آن را برای خرید سکه، طلا و ارز استفاده می‌کنند.

از چه راهی می‌خواهید این تأمین مالی را انجام دهید؟ تاکید ما برای رفتن به سمت بورس به همین دلیل است. این موضوع چند مزیت دارد، علاوه بر اینکه آفت‌هایی از این دست را کنترل می‌کند و شفافیت به همراه دارد، می‌توانیم تأمین مالی را از طریق اوراق بورس، شرکت‌های تأمین سرمایه و... انجام دهیم. تعداد تولید کنند و صادر کنند بهر تر نمونه ما که قابلیت ورود به بورس را داشته باشند زیاد است، اما برخی از آن‌ها به دلیل پرهیز از شفافیت، حاضر به ارائه گزارش‌های عملکردی خود نیستند چون نگران هستند که ما به عنوان دولت چه واکنشی خواهیم داشت. ممکن است بخشی از آن درست باشد اشتباه باشد. اما جدای از مسئله شفافیت، بهره‌وری مدیریت در بورس افزایش پیدا می‌کند چون شرکت‌ها باید سوده باشند.

همچنین تأمین سرمایه شرکت‌های ما در صورت ورود به بورس فوری انجام می‌شود. ۱۰ درصد سهم را واگذار می‌کنند و به عنوان مثال ۱۰۰ تا ۲۰۰ میلیارد تومان در شرکت‌های کوچک و هزار یا ۲ هزار میلیارد تومان در شرکت‌های بزرگ تأمین مالی انجام می‌شود.

اما اکنون کمتر از «شرکت‌ها» از استان ما در بورس هستند... بله، این عدد کم است. بنابراین به شدت پیگیر این موضوع هستیم که با آمدن بورس به استان و ورود شرکت‌ها به این بازار، جهشی در تأمین سرمایه داشته باشیم. بهشت سرمایه‌های خرد بورس است. پیش‌بینی من این است که بتوانیم حداقل ۵۰ درصد

منابع بانکی جدید از بورس را جذب منابع کنیم و پروژه‌ها و بنگاه‌ها بتوانند تأمین مالی کنند.

همه این اقدامات خوب و مفید است، اما نتایج مشخص آن کجاست؟ نتایجی که مردم بتوانند آن را در سفره خود ببینند، چه زمان خواهد بود؟

نقطه کانونی ما ورود ۱۵۰ میلیون زائر به مشهد است. ما فقط در این حوزه عقب ماندگی داریم. در بخش‌های دیگر که ذکر شد یا اقدامات انجام و محقق شده است یا در حال انجام است. برخی نتایج مشخص است. بر اساس گزارش مرکز آمار، شاخص اشتغال خالص ما در سال گذشته ۱۰۶ هزار نفر بود و رتبه اول را داشتیم. همچنین در سه ماه ابتدای سال نرخ بیکاری ما ۶،۶ درصد و شاخص اشتغال ما ۶۲ هزار نفر بود و در کشور رتبه خوبی داشتیم. همچنین بنا بر اعلام مرکز آمار ایران در بهار امسال، رشد اقتصادی خراسان رضوی ۴،۴ و در کشور ۳،۳ بود. سال گذشته در سرمایه‌گذاری شاهد رشد بودیم که امیدواریم امسال نیز تکرار شود.

در موضوع اشتغال، آماری دارید که در استان چه میزان اشتغال واقعی بوده است؟

معطلا در آمار ۱۵ درصد از این میزان را اشتغال ناقص در نظر می‌گیرند، اما گزارش رسمی کشور که برای برنامه ریزی به آن اتکا می‌شود، همان اعدادی است که اعلام کردیم رتبه خوبی در کشور داریم.

صادرات استان در چه وضعیتی است؟ برای صادرات به کشورهای که رابطه راهبردی با آن‌ها داریم، مثل سوریه و عراق چه برنامه‌هایی دارید؟ ترکیه در همه این موارد پیش‌تاز است.

حدود ۷۰ درصد از صادرات انجام شده به کشور افغانستان مربوط به خراسان رضوی است. با توجه به تغییر و تحولات انجام شده، شش ماه ابتدایی سال ۱۴۰۱ مانند سال قبل آن در بخش صادرات کاهش چشمگیری داشتیم و صادرات ما در این مقطع زمانی به منفی ۵۰ درصد رسیده بود، اما با اقدامات و رایزنی‌های انجام شده در پایان سال گذشته، میزان صادرات ما به مثبت ۱،۱ درصد رسید. حالا در سه ماه ابتدایی سال خوب شروع کردیم و ۴۰ درصد نسبت به سال قبل جهش داشتیم. با وجود این نسبت به تقاضایی که برای کالاهای ما وجود دارد، می‌توانیم صادرات داشته باشیم.

گفتید اندازه تقاضایی که وجود دارد نمی‌توانیم صادرات داشته باشیم، چرا؟

ضعف در تولید. یعنی ما هنوز تولید قوی و ظرفیتی تولیدی بالایی برای صادرات نداریم. به عنوان مثال همین الان چین و روسیه از ما درخواست مصالح ساختمانی و... می‌کنند. ما اول باید نیاز داخل را تأمین کنیم و به آن اندازه تولید نداریم. به همین دلیل بیشتر سیاست‌های ما در صادرات انسدادی است، چون کشور ما صادرات محور نشده است، زیرا قبل از آن باید تولید محور شود.

البته صادرکننده‌ها مشکلاتی هم دارند، مثل موضوع ارز

یا واگن و...

بله، مشکلاتی هست. واگن مربوط به آسیای میانه است البته موضوع با آنچه گفته می‌شد متفاوت بود. ما واگن امدادی رایگان آوردیم، اما خالی برگشت.

در بخش ترانزیت چطور؟

در موضوع ترانزیت و تجارت نیز تمرکز ما به دوغاران، خوف برای گریدور ریلی، سرخس به جاده‌ای و ریلی و لطف آباد به همین شکل بوده است. خوشبختانه در ترانزیت هم رشد داشته‌ایم، مثلا در سرخس ترانزیت کامیونی ما ده برابر رشد داشته است. همچنین تلاش کرده‌ایم گمرک را جمع و ساختارها را اصلاح کنیم تا رشد اتفاق بیفتد. سال ۱۴۰۱ وزارت راه اعلام کرد پرتودرتین مسیر ترانزیت ریلی سرخس بوده است.

با همه این تلاش‌ها رتبه استان در تولید ناخالص

داخلی یا همان جی‌دی‌پی ۲۲ است، چرا؟

این سرانه تولید ناخالص داخلی است. نظر من به عنوان کارشناس اقتصادی که ممکن است برخی

عکس: جواد زمانی/شهرآرا

آن را قبول نداشته باشند، متفاوت است. برای محاسبه سرانه جی‌دی‌پی درآمد کل استان را بر جمعیت تقسیم می‌کنند. اکنون خوزستان دوم یا سوم است چون نفت تولید می‌کند، اما آیا این پول به مردم استان می‌رسد. حالا آیا بهتر نیست که تولید ثروت به جای اینکه توسط یک مجموعه انجام شود توسط هزار مجموعه باشد، ما به این توزیع عادلانه می‌گوییم. خوزستان به دلیل نفت یا اصفهان به دلیل فولاد مبارکه تولید ناخالص زیادی دارند. اما این رفاه مردم را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد. اما اینکه چرا مشهد همیشه کمترین تنش را دارد، چون ۹۵ درصد اقتصاد به بخش خصوصی اتکا دارد و ثروت بین کارآفرین‌های زیادی توزیع شده است. بعد برخی می‌گویند با وجود این باید به سمت بنگاه‌های بزرگ برویم، بله این سرانه را بهبود می‌دهد اما مگر نفت یا فولاد را می‌فروشند بین خوزستانی‌ها یا اصفهانی‌ها تقسیم می‌شود. به نظر من باید توزیع تولید داشته باشیم همه تولیدکننده باشند. این‌طور مردم از رفاه نسبی بهتری برخوردار می‌شوند. اگر ضربه جینی که همبستگی بین سطوح درآمدی در جامعه را طبقه بندی می‌کند نگاه کنیم، حتما استان ما وضعیت بهتری خواهد داشت.

عددی از ضربه جینی دارید؟

نه الان ندارم، اما بر اساس آمار چون سطح تولید کننده ما بیشتر است این اتفاق می‌افتد. چون مثلا ۹ هزار واحد تولید در شهرک‌های صنعتی داریم.

وجود شرکت‌های بزرگ و بنگاه‌های دولتی به جذب سرمایه و بودجه کمک می‌کنند، بر همین اساس برخی به نبود بنگاه‌های اقتصادی بزرگ در خراسان رضوی انتقاد دارند، نظر شما چیست آیا در این زمینه اقدامی انجام شده است؟

ما در این موضوع زیاد اصرار یا انکار نداریم. گفتیم اگر فرصتی باشد به سمت آن حرکت می‌کنیم، البته باید متناسب با ظرفیت استان باشد. برای مثال اساس برنامه ریزی کردیم که در قالب سوم خودروسازی شویم. در موضوع قطعات پلوس کارخانه خط تولید قطعات پلوس خودروسواری که از مصوبات سفر رئیس‌جمهور است. قراردادها بسته شده، تأمین مالی را ایران خودرو انجام داده و ماشین‌آلاتش در راه رسیدن است که این موضوع یک جهش است و ایران خودرو دوم در خراسان رضوی به خودماده‌آمده است. از آنجا که پلوس وارداتی است، هم به تأمین و خودکفایی کشور کمک می‌شود، هم با توجه به سابقه ۱۰ سال قطعه‌سازی در استان این موضوع متناسب با ظرفیت‌های ماست و به اقتصاد ما کمک می‌کند.

در این یک سال و نیم بزرگ‌ترین چالش شما در استان چه بود؟ پرونده اقتصادی خاص یا بحران شخصی... بزرگ‌ترین بحران ما برخی بانک‌های خصوصی هستند که دارند سرمایه را از استان خارج می‌کنند.

قرار بود اسم بانک‌ها را اعلام کنید.

فعلا به آن‌ها اولتیماتوم داده‌ایم که باید رویه خود را عوض کنند، وگرنه نام آن‌ها را اعلام می‌کنیم.

گفتیم که همه این اقدامات انجام می‌شود و خوب است، اما در نهایت آنچه مردم می‌بینند گران شدن بدون اطلاع نان است، البته دلایلش را می‌دانیم، اما حرف از راهکارهایی مثل پرداخت سرانه یارانه نان به خانواده و... بود، چه شد؟

جواب این سؤال را چاپ نکنید، اما فقط این را بگویم که ما برای آن ۱۸۰۰ میلیارد تومان یارانه در خراسان رضوی می‌دهیم یعنی تقریبا به اندازه کل یارانه مردم استان یارانه نان می‌دهیم. درحقیقت ۵۵ تا ۵۵ هزار تن در ماده یارانه‌ای می‌دهیم. نانیون چون کامل اجرا نشده، کم‌تأثیر گذاشته و به نظر من زیاد موفق نبوده است. در سال ۲۰۱۰ کشور ما با وجود همه تحریم‌ها اقتصاد ۱۹ جهان بود و رتبه ترکیه ۱۶ بوده است. در سال ۲۰۲۲ ایران با نزدیک ۱۶۰۰ میلیارد دلار تولید ناخالص رتبه ۲۲ اقتصاد و ترکیه رتبه ۱۱ است. ما با وجود این ۳۱۷۰ میلیارد دلار در رتبه ۱۱ است، اینکه ما با وجود این میزان تحریم، توانستیم در طی این سال‌ها تقریبا رتبه خود را حفظ کنیم کار خیلی بزرگی است، اما به نظر می‌رسد خیلی بهتری می‌توانستیم عمل کنیم. همان‌طور که می‌بینید وضعیت ترکیه پنج پله بهبود داشته است، دنیا منتظر مانی‌ماند بنابراین با وجود همه سختی‌هایی با سیاست‌گذاری اقتصادی، برنامه ریزی، پروژه کردن برنامه‌ها و سازمان دهی در بخش خصوصی، رشد اقتصادی را به‌طور جدی دنبال کنیم.

